Zaštita prirode		
Zakonski osnov	Zakon o zaštiti prirode ("Sl. glasnik RS", br. 36/2009, 88/2010, 91/2010, 14/2016 i 95/2018)	
Naziv opštine/grada:	Paraćin	
Naziv organizacije koja je prikupljala podatke:	Udruženje građana "Pridruži se" Paraćin	
Indikator 1.3. **U posmatranoj JLS upravljači zaštićenog područja III kategorije usvojili su planove upravljanja zaštićenim područjem koji obavezno sadrže:** **- saglasnost nadležnog organa za zaštitu životne sredine JLS;** **- uslove nadležnog zavoda za zaštitu prirode i mišljenje zavoda o ispunjenosti uslova zaštite prirode;** **- saglasnost nadležnog ministarstva ili organa autonomne pokrajine ako zaštićeno područje obuhvata zemljište i druge nepokretnosti u svojini Republike Srbije, odnosno autonomne pokrajine i dobra od opšteg interesa.**	**OCENA**	**Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene**
NEPRIHVATLJIVO -	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA -	1	Na internet strani opštine i Tuističke organizacije kao upravljača zaštićenog dobra nema planova upravljanja zaštićenim područjem. Plan nismo pronašli ni u Službenom listu opštine pregledajući sve službene glasnike od 2013. godine. Turistička organizacije dostavila je saglasnost nadležnog ministarstva pošto zaštićeno područje obuhvata i nepokretnosti u svojini Republike Srbije, kao mišljenje nadležnog Zavoda. Zavod za zaštitu prirode Srbije odgovorio je da je na plan upravljanja i izmenu plana upravljanja za period 2014-2022. godine dato mišljenje Zavoda. Nije odgovoreno da li je na plan data saglasnost nadležnog organa za zaštitu životne sredine JLS, upućene su žalbe povereniku, ali u zakonskom roku nije stigao ni odgovor po žalbi, pa konstantujemo da ne postoji navedena saglasnost. Ocena je konačna na osnovu raspoloživih podataka. Podaci na internet stranama opštine i Turističke organizacije nisu ažurirani godinama, administracija sporo odgovara na zahteve.
U SKLADU SA ZAKONOM -	2	
IZNAD STANDARDA -	3	
Indikator 1.4. **Planovi iz indikatora 1.3. se ostvaruju godišnjim programima upravljanja koji imaju saglasnost nadležnog organa JLS i dostavljeni su nadležnom organu do 15. novembra tekuće godine za narednu godinu. Upravljač zaštićenog područja dostavio je izveštaj o ostvarivanju godišnjeg programa za prethodnu godinu do 15. decembra tekuće godine.**	**OCENA**	**Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene**
NEPRIHVATLJIVO -	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA -	1	Na osnovu zakona o pristupu informacijama od javnog značaja dobili smo nepotpun odgovor Turističke organizacije. Dostavljeni su godišnji programi upravljanja i izveštaji o realizaciji godišnjih programa za 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 godinu. Iz dostavljenih programa i izveštaja vidi se da nisu dostavljeni u zakonskim rokovima, čak se u odgovoru navodi da ni jednim propisom nije određeno u kom roku se programi i izveštaji dostavljaju. Turistička organizacija dostavila je odluke o usvajanju programa i izveštaja od strane upravnog odbora Turističke organizacije i Programe i izveštaje iz kojih se vidi da su programi i izveštaji naslovljeni za dostavu Opštinskoj upravi, ali nema dokaza da su zaista i dostavljani Opštinskoj upravi. Iz datuma usvajanja izveštaja i programa od strane upravnog odbora vidi se da nisu dostavljani u zakonskim rokovima. Nadležna Opštinska uprava za urbanizam, finansije, skupštinske i opšte poslove nije dostavila dokument iz koga se vidi da su ovi programi i izveštaji dostavljeni na saglasnost, ni kada su dostavljani, niti je dostavljen dokument kojim se daje ova saglasnost. Nije navedeno ni da saglasnosti nema, ovi delovi pitanja su potpuno ignorisani, upućena je žalba povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, u zakonskom roku nije stigao ni odgovor po žalbi, te smatramo da programi i izveštaji nisu dostavljani na saglasnost, pa je naša ocena u tom smislu konačna na osnovu raspoloživih informacija. Podaci na internet stranama opštine i Turističke organizacije nisu ažurirani godinama, administracija sporo odgovara na zahteve
U SKLADU SA ZAKONOM -	2	
IZNAD STANDARDA -	3	
Indikator 2.1. **U postupku izrade prostornih i urbanističkih planova (od uticaja na prirodu) nadležni organ JLS je pribavio:** **- uslove nadležnog zavoda za zaštitu prirode;** **- mišlienie zavoda o ispunjenosti uslova zaštite prirode**	**OCENA**	**Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene**
NEPRIHVATLJIVO -	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA -	1	
U SKLADU SA ZAKONOM -	2	U postupku izrade planske dokumentacije pribavljani su uslovi Zavoda za zaštitu prirode Srbije i te dokumente smo pribavili i objavili na našoj internet strani. Zavod za zaštitu prirode Srbije odgovorio je da je opština tražila i uslove i mišljenje za pet planskih dokumenata koji su od interesa za zaštitu prirode, ali je tražila samo uslove, a ne i mišljenje o ispunjenosti uslova za sedam planskih dokumenata za koje se može smatrati da su od interesa za zaštitu prirode Opštinska uprava za urbanizam, finansije, skupštinske i opšte poslove odgovorila je da se na planove pribavlja saglanost Zavoda (mišljenje) ukoliko je to zahtevano uslovima. Opštinska administracija sporo odgovara na zahteve
IZNAD STANDARDA -	3	
Indikator 2.2. **Važeći prostorni plan JLS:** **- sadrži podatke o zaštićenim prirodnim dobrima (zaštićena područja, zaštićene divlje vrste i pokretna zaštićena prirodna dokumenta) i evidentiranim prirodnim dobrima (područja, vrste i pokretna prirodna dokumenta od značaja za zaštitu, za koja nije pokrenut ili sproveden postupak zaštite);** **- sadrži podatke o ekološki značajnim područjima Evropske unije NATURA 2000 (posebna područja za očuvanje staništa i vrsta i područja posebne zaštite za očuvanje staništa određenih vrsta ptica, u skladu sa propisima Evropske unije o zaštiti staništa i zaštiti ptica) koji su navedeni u Uredbi o ekološkoj mreži ("Sl. glasnik RS", br. 102/2010.)** **- sadrži podatke o (pokretnim i nepokretnim) objektima geonasleđa;** **- sadrži mere i aktivnosti 0** **planirane zaštite, uređenja, korišćenja i razvoja prirodnih dobara, životne sredine, objekata geonasleđa, zaštite biodiverziteta i geodiverziteta;** **- sadrži pravila uređenja i građenja na zaštićenim prirodnim područjima, područjima ekološke mreže i koridorima i područjima sa geonasleđem.** **- Prostorni plan JLS je ažuriran (kroz izmene i dopune) sa aktuelnim stanjem zaštićenih područja koja su proglašena nakon stupanja na snagu prostornog plana.**	**OCENA**	**Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene**
NEPRIHVATLJIVO -	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA -	1	Prostorni plan JLS usvojen je 2006. godine i usklađen 2011.godine. Sadrži sve potrebne podatke o zaštićenim prirodnim dobrima, zaštićena dobra i pokretna prirodna dokumenta, evidentirana prirodna dobra - područja, pokretna prirodna dokumenta od značaja za zaštitu, za koja nije pokrenut ili sprveden postupak zaštite. Ne sadrži postake o zaštićenim vrstama, ne sadrži podatke o broju vrste na području. Ne sadrži podatke o ekološki značajnim područjima Evropske unije NATURA 2000, posebna staništa i vrsta i područja posebne zaštite za očuvanje staništa određenih vrsta ptica u skladu sa propisima Evropske unije o zaštiti staništa i zaštiti ptica prema uredbi o ekološkoj mreži, odluka o izradi plana je doneta pre te uredbe. Sadrži podatke o pokternim i nepokretnim objektima geonasleđa. sadrži detaljno opisane mere i aktivnosti planiranja zaštite i uređenja, korišćenja i razvoja dobara, životne sredine, zaštite biodiverziteta i geodiverziteta. Sadrži pravila gradnje i uređenja na zaštićenim područjima i koridorima. Sadrži planove za unapređenje i predloge koja bi podrčja trebalo zaštiti i očuvati. Plan ima uslove Zavoda za zaštitu prirode Srbije i prema našoj analizi uslovi su uključeni u tekst plana. Nisu proglašavana nova zaštićena područja koja nisu bila predviđena planom pa plan u tom smislu nije bilo potrebno ažurirati, proglašeno je jedno zaštićeno područj koje jeste planirano planom – Spomenik prirode Vrelo Grze. Plan nije ažuriran i dopunjavan posle 2011. godine. Doneta je odluka o izradi novog prostornog plana 2020. godine, ali nisu preduzeti dalji koraci. Kašnjenje opštinske administtracije u dostavljanju odgovora. Isključivanje subjektivnosti u davanju ocene, moguće je izbeći jasnim smernicama preciznije određenim koje podatke sakupiti.
U SKLADU SA ZAKONOM -	2	
IZNAD STANDARDA -	3	

Indikator 3.2. **Upravljač zaštićenog područja je uključen u postupak izdavanja lokacijskih uslova, građevinske dozvole i izradu planova i programa koji imalu uticaj na zaštićeno područje**	**OCENA**	**Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene**
NEPRIHVATLJIVO -	0	Na sajtu Opštine Paraćin i na sajtu upravljača ne postoje odluke ili drugi propisi kojima se reguliše ovo pitanje, kao ni i u službenom glasniku. Na upućeni zahtevi za dostavljanje informacija od javnog značaja sa ovim pitanjem Turističkoj organizaciji kao upravljaču zaštićenog područja Spomenik prirode "Vrelo Grze" nismo dobili odgovor (na deo drugih zahteva iz istog pisma, dobili smo odgovore, ali na ovo nismo dobili ni odgovor da Turistička organizacija nema traženu informaciju). Na isto pitanje u istoj proceduri Opštinska Uprava za urbanizam, finansije, skupštinske i opšte poslove odgovorila je da je nadležna druga opštinska uprava – Uprava za investicije i održivi razvoj, što ne može biti tačno, jer prva uprava – ona kojoj je upućeno pitanje jeste uprava za urbanizam... U oba slučaja upućene su žalbe povereniku za pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. U dosadašnjoj praksi Odeljnje za urbanizam nije imalo zahteve za lokacijske uslove, građevinske dozvole i izradu planova koji se odnose ili imaju uticaj na zaštićeno područje. Odlukom o zaštiti područja ovo pitanje nije regulisano. Podnete su žalbe po zakonu o pristupu informacijama i upućene povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti da bismo definitivno potvrdili da ovo pitanje nije regulisano, ali iako su istekli zakonski rokovi nije stigao odgovor po žalbi, pa na osnovu raspoloživih informacija konstantujemo da upravljač nije učestvovao u proceduri izdavanja lokacijskih uslova i naša ocena je konačna na osnovu raspoloživih informacija. Nepostojanje podataka na zvaničnom sajtu Opštine Paraćin, nepotpuni podaci na internet strani upravljača Turističke organizacije, kašnjenje u dostavljanju odgovora na poslate zahteve.
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUNA -	1	
U SKLADU SA ZAKONOM -	2	
IZNAD STANDARDA -	3	
Indikator 4.1. **U budžetu JLS za 2018, 2019 i 2020. godinu izdvojena su sredstva za programsku aktivnost 0003 zaštita prirode i sredstva za izradu planiranih studija zaštite i sredstva su potrošena u skladu sa namenom**	**OCENA**	**Dodatne informacije koje su bitne za razumevanje ocene**
NEPRIHVATLJIVO -	0	
ISPOD ZAKONSKOG MINIMUMA -	1	
U SKLADU SA ZAKONOM -	2	Analizirana su izdvajanja iz budžeta opštine Paraćin za Ekologiju i zaštitu životne sredine za 2018, 2019. i 2020. godinu. Analiza je izvršena uvidom u budžet, rebalans budžeta i završni račun koji su dotupni na sajtu Opštine Paraćin i u Službenom glasniku Opštine Paraćin koji se takođe nalazi na internet strani opštine. Kao merodavan podatak uzet je razdeo konto 0401-001 Program 6: Zaštita životne sredine za sve tri godine. Ukazujemo da u budžetu postoje i druge stavke koje su označene kao "Zaštita životne sredine neklasifikovana na drugom mestu", ali je reč očigledno o komunalnim poslovima koji nisu vezani za životnu sredinu, kao što je kontrola pasa lutalica i prskanje protiv komaraca. Iz analize se vidi da su najveća izvajanja za budžet za Ekologiju i zaštitu životne sredine bila 2018 godine pre izmene propisa koji se odnose na "eko taksu" tj. naknadu za unapređenje životne sredine. Nakon toga budžeti su za 2019. i 2020. znatno smanjeni. 1. Analiza 2018. godine: Podaci su preuzeti sa internet strane opštine. Planirana naplata od "eko takse" tj. naknade za unapređenje životne sredine je bila 21 500 000 dinara, naplaćeno je 22 682 631 dinara. Naknada za emisiju CO2 i SO2 planirana je 1 500 000 a naplaćeno je 2 507 000. Usvojen budžet za Ekologiju i zaštitu životne sredine kroz tadašnji Budžetski fond za zaštitu životne sredine bio je osnovnim budžetom 19 380 000, zatim je rebalansom utvrđen na 15 895 000, dok je stvarno izvršenje je 11 927 544 dinara.Podaci se nalaze u završnom računu budžeta opštine Paraćin str 117,118. 2. Analiza iz 2019. godine, podaci su preuzeti iz Službenog lista br.32 od 14.8.2020 godine, završni račun 48 i 62 strana, kao i sa internet strane opštine. Osnovnim budžetom planiran je prihod od 19 000 000 od "eko takse" i naknade za emisiju SO2 NO2 kao i rashod od 19 000 000 za Program 6. Zaštita životne sredine. Međutim ostvarenje ovih prihoda iznosilo je 4851294,00. Program 6. Zaštita životne sredine za ovu godinu planiran je rebalansom budžeta na 3 595 000. a izvršenje ove stavke za tu godinu bilo je 2 997 704 dinara. 3. Analiza 2020. godine. Planom budžeta za 2020. godinu planirano je 5 000 000 dinara za Program 6. Zaštita životne sredine. Prihod „eko takse" planiran je na 2 000 000, a naknade SO2 NO2 3 000 0000 dinara, dok je ostvarenje bilo 8 629 654 i 3 6182 64 respektivno, odnosno 12 247 918 prema podacima sa internet strrane opštine (odluka o završnom računu, odluka o budžetu). Za Program 6. Zaštita životne sredine planiran je osnovnim budžetom iznos od 5 000 000, dok je rebalansom planirano 160 000, uz izvršenje 150 120 (drastično smanjenje verovatno zbog korone). Ni u jednoj od navedenih godina nisu izdvajana sredstva za studije zaštite. Iz navedenog se vidi da je najveći budžet izdvojen za ekologiju i zaštitu životne sredine bio 2018 godine i sredstva su u toj godini najviše i potrošena u skladu sa namenom. u narednim godinama budžet je smanjivan, a namenski prihodi usmeravani na rešavanje drugih problema. Međutim i ovako smanjena sredstva i preusmereeni prihod potrošeni su u skladu sa zakonom, budući da je namenski karakter eko-naknadi i taksi ranije prestao da važi 2015. godine https://www.danas.rs/vesti/ekonomija/ekoloski-dinar-puni-budzetske-rupe/. Potreno je ažurirati internet stranu opštine, administracija sporo i nepotpuno odgovara na zahteve za pristup informacijama od javnog značaja. 1. Potrebno je usaglasiti metodologiju indikatora i pojmove iz plana budžeta. Naime u budžetu „zaštita životne sredine" ne obuhvata samo stvarne poslove iz oblasti zaštite životne sredine, već često i poslove klasičnih komunalnih delatnosti (npr. suzbijanje komaraca, psi lutalice itd.). Dakle, neohpodna je precizinija odrednica koje rashode treba pratiti. 2. Nepotrebno je praćenje odluka o budžetu, svi podaci dostupni su u završnom računu. 3. Posle 2015. godine prihodi od do tada „namenskih" taksi za životnu sredinu postali su opšti prihodi budžeta. Nije nam poznato da postoji i formalno pravna obaveza lokalnih vlasti da bilo koji deo ovih prihoda usmere na probleme iz oblasti životne sredine. Bilo bi dobro pratiti koji je procenat izdvojen za ove namene zaista i postaviti traženi standard – cilj, kao procenat budžeta koji bi trebalo izdvojiti za ove namene.
IZNAD STANDARDA -	3	

Ova analiza je nastala u okviru projekta "Zeleni inkubator", koji sprovode Beogradska otvorena škola, Mladi istraživači Srbije i Inženjeri zaštite životne sredine uz finansijsku podršku Evropske unije i Fondacije Fridrih Ebert. Stavovi i mišljenja autora izneti u ovoj publikaciji ne predstavljaju zvanične stavove Evropske unije i drugih donatora za njih je isključivo odgovoran autor